

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: SOCW

Onderwijspersoneel en
Primair Onderwijs

Van

Persoonsgegevens

Datum

16 maart 2026

Referentie

62749206

Bijlagen

2

Brief Tweede Kamer: marktwerking leermiddelenmarkt en digitale veiligheid

Aanleiding

Uw ambtsvoorganger heeft toegezegd de Kamer begin 2026 te informeren over de uitkomsten van de evaluatie van de Wet Gratis Schoolboeken waarin de focus ligt op de marktwerking van de leermiddelenmarkt in het funderend onderwijs. Met de voorliggende brief geeft u hier uitvoering aan.

Additioneel stuurt u met deze brief het onderzoek 'IBP in beeld' aan de Kamer. In dit rapport is een eerste verkenning gedaan naar hoe het funderend onderwijs scoort op digitale veiligheid.

Geadviseerd besluit

- U wordt gevraagd akkoord te gaan met het versturen van de brief en bijlagen aan de Tweede Kamer voorafgaand aan het debat over digitalisering, leermiddelen en ondersteuningsstructuur op 9 april aanstaande.

Kernpunten

Evaluatie Wet Gratis Schoolboeken - Marktwerking leermiddelenmarkt

- Het onderzoek naar de marktwerking op de leermiddelenmarkt in het funderend onderwijs is in opdracht van OCW (in samenwerking met EZ) uitgevoerd door Dialogic in samenwerking met Oberon en eConomics. Het eindrapport is 20 maart 2026 opgeleverd.
- De belangrijkste doelstellingen van de Wet Gratis Schoolboeken (WGS)¹ zijn het realiseren van een beter functionerende leermiddelenmarkt en het verlagen van de schoolkosten voor ouders. De kostenontwikkeling volgen we via de Schoolkostenmonitor. In deze vierde evaluatie van de WGS ligt de focus primair op de werking van de markt en aanknopingspunten voor verbetering hiervan. Deze evaluatie bouwt daarmee voort op eerdere evaluaties, waaruit bleek dat betaalbaarheid en keuzevrijheid onder druk staan en de huidige marktdynamiek niet optimaal functioneert.
- De onderzoekers concluderen dat de leermiddelenmarkt inhoudelijk goed functioneert. Scholen zijn over het algemeen tevreden over de inhoudelijke kwaliteit van leermiddelen. De marktwerking kent echter beperkingen, die per sector (basis-, voortgezet-, gespecialiseerd onderwijs) verschillen. Ter verbetering van de marktcondities doen de onderzoekers aanbevelingen

¹ De Wet Gratis Schoolboeken (sinds 2008) verplicht scholen in het voortgezet onderwijs om leermiddelen gratis aan leerlingen te verstrekken. Scholen ontvangen jaarlijks een bedrag per leerling (lumpsum) van de overheid om deze materialen aan te schaffen. Het doel is de kosten voor ouders te verminderen. Het betreft vooral leerboeken, werkboeken, licenties voor digitaal lesmateriaal en examentrainingen.

richting zowel aanbieders van leermiddelen (uitgevers en distributeurs) als scholen. Overkoepelend ligt de prioriteit bij het versterken van de vraagzijde en het vergroten van het kosteninzicht met voor het gespecialiseerd onderwijs aanvullende gerichte publieke ondersteuning.

- Deze aanbevelingen sluiten aan bij stappen die al zijn ingezet en uiteengezet in de brief aan uw Kamer van 3 februari jl. over digitalisering en leermiddelen in het funderend onderwijs.²
- Voor eventuele verdergaande maatregelen adviseren de onderzoekers eerst de uitkomsten af te wachten van het lopende onderzoek van de Autoriteit Consument en Markt (ACM) naar de leermiddelenmarkt (naar verwachting eind dit jaar beschikbaar), evenals de vorderingen in het veld.

Digitaal Veilig Onderwijs

- In opdracht van het programma Digitaal Veilig Onderwijs (DVO) is een eerste sectorbeeld opgesteld inzake de digitale veiligheid van scholen. Het programma is een samenwerking van de PO-Raad, VO-raad, Kennisnet, SIVON en OCW en heeft als doel om de digitale veiligheid van scholen te verhogen.
- Schoolbesturen moeten maatregelen treffen om hun digitale veiligheid op orde te hebben. Om hen daarbij te ondersteunen heeft het programma DVO het Normenkader Informatiebeveiliging en Privacy Funderend Onderwijs opgesteld. Dit normenkader bestaat uit 69 normen voor informatiebeveiliging en 25 normen voor privacy.
- Per norm zijn vijf volwassenheidsniveaus beschreven. Op niveau 3 hebben schoolbesturen procedures en richtlijnen vastgelegd en voeren zij deze consequent uit. Het bestuur kan aantonen dat maatregelen zijn ingevoerd, getest en effectief zijn. Hiermee wordt de kans op en impact van incidenten aanzienlijk verminderd.
- OCW heeft met de PO-Raad en de VO-raad afgesproken dat ieder schoolbestuur in 2027 weet waar het staat ten opzichte van het normenkader en een plan heeft uitgewerkt hoe aan alle normen gaat worden voldaan. In 2030 dienen schoolbesturen daadwerkelijk te voldoen aan de normen uit het normenkader op volwassenheidsniveau 3. Om de scholen hierbij te ondersteunen heeft uw ambtsvoorganger in 2025 besloten het programma DVO te verlengen tot 2030.
- Uit het sectorbeeld blijkt dat schoolbesturen een gemiddelde score behalen van 1,7 over de onderwerpen informatiebeveiliging en privacy en dat er nog geen scholen zijn die het streefniveau 3 bereikt hebben. Ter vergelijking: in het mbo is het gemiddelde 2,2 voor digitale veiligheid en 2,4 voor privacy.
- Het voldoen aan de normen voor informatiebeveiliging en privacy vraagt veel inspanningen van scholen. Het vergt een integrale aanpak met maatregelen t.a.v. techniek, organisatie en personeel. We zien dat schoolbesturen moeite hebben om hiervoor voldoende personele capaciteit beschikbaar te stellen.
- Tegelijkertijd is het belangrijk dat elk schoolbestuur met het normenkader aan de slag gaat. In de Kamerbrief doet u een oproep aan schoolbesturen om werk te maken van hun digitale veiligheid. Het programma DVO heeft hiervoor een ondersteuningsaanbod beschikbaar.

² Kamerstukken II, 2025-2026, 32 034 nr.72

Toelichting

- Uw voorganger heeft op 3 februari 2026 de Kamer schriftelijk geïnformeerd over de inzet op verbetering van kwaliteit (instelling kwaliteitsalliantie, kwaliteitskader), toegankelijkheid (nulmeting) en keuzevrijheid via landelijke afspraken, stimulering van open leermiddelen (met extra investeringen) en maatregelen gericht op meer transparantie en betere marktwerking, zodat scholen en leraren meer regie krijgen in de keuze van leermiddelen, die aansluiten bij de onderwijsvisie en doelgroep.³
- De passage in de brief over het onderzoek naar de marktwerking is afgestemd met het ministerie van EZ en de ACM. Het ministerie van EZ heeft op ambtelijk niveau ingestemd met de inhoud. De brief wordt *niet* mede namens EZ aan de Tweede Kamer verzonden.
- De passage over digitale veiligheid is afgestemd met de partners binnen het programma Digitaal Veilig Onderwijs (PO-/VO-raad, SIVON, Kennisnet).

Politieke context

- in de brief worden de volgende moties en toezeggingen geadresseerd:

Motie	Onderwerp
2171	36 560 VIII - Motie van de leden Beckerman en Pijpelink; De Tweede Kamer verzoekt de regering onderzoek te doen naar mogelijke problemen bij de verkoop van schoolboeken, zoals de beperkte houdbaarheid van de methodes, mogelijke koppelverkoop en afhankelijkheid van distributeurs en uitgeverijen.

Toezegging	Onderwerp
4453	TZ202504-033 Begin 2026 wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de evaluatie van de Wet gratis schoolboeken waarin ook wordt ingegaan op een nadere analyse van de leermiddelenmarkt. (samen met EZ).

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

n.v.t.

³Kamerstukken II, 2025-2026, 32 034 nr.72